

Universal Declaration of Human Rights - Éwé

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

AMEGBETƆ FE ABLƆDEVINYENYE NƆU KPEDODZINYA

KPƆKPLƆYIDEME

Esi woƆe dzesi kɔtɛ be, amegbetɔwo katã fe gomekpɔkpɔ sɔsɔe, anye gɔmedokpe na amegbetɔfomea fe ablɔdemenɔnɔ, nutefewɔwɔ kple ɲutifafa le xexeame ta la.

Esi eme va kɔ fãa be, ablɔdevinyenye si nye amegbetɔ desiadɛ tɔ la ɲu mabumabu akpɔ gbɛ wòtso be hlɔnuwɔwɔ Ɔe amegbetɔfomea ɲu va bɔ ta la, amewo fe dzitsinya va tsi tre Ɔe nuwɔna vloɛ sia ɲuti ale woƆe adzɔgbɛ heƆoe kplikpaa be, le egbe xexe sia me la, ele be amegbetɔ nanɔ agbe le ablɔde me, aƆe efe didi agblɔ faa vɔvɔ manɔmee, asubɔ nusi dzi wòxɔ se, avo tso ɲɔdzidodoname si me eye hiãkame maganye agbenɔnɔ fe afɔklinu na ame hahoawo o ɲuti la,

Esi woƆo kpe edzi be, ehiã be se nadzɔ Amegbetɔ fe Ablɔdevinyenye ɲu KpeƆodzinya la ɲu, be ametetedeto kple funyafunyawɔwɔ ame magawɛ be ame aƆeke nayi eƆokui ta vli gei la to aglãdzedze me o ɲuti la,

Esi wohiã vevie be woado dukɔ kple dukɔwo dome kadodo Ɔe ɲgɔ le xexemedukɔwo katã dome ta la,

Esi Xexeme Dukɔ Fofuawo Ɔe adzɔgbɛ le woƆe DoƆo si te woƆe asie la me be, to Amegbetɔ fe ablɔdevinyenye ɲu KpeƆodzinya me la, amegbetɔ desiadɛ, eƆanye nyɔnu alo ɲutsu o, fe gomekpɔkpɔ sɔ eye wokpɔ mɔ be to esia me la, hadomegbenɔnɔ azɔ Ɔe ɲgɔ, ablɔde asu amesiame si wu tsã eye agbenɔnɔ nadze edzi nyuie na amesiame wu tsã ta la,

Esi dukɔ siwo katã da asi Ɔe KpeƆodzinya dzi la Ɔe adzɔgbɛ be yewoakpɔ egbɔ be amesiame de bubu KpeƆodzinya la kple amewo fe ablɔdemenɔnɔ bliboe ɲu kpakple ɲkuléle Ɔe ƆoƆo la ɲuti to Ɔekawɔwɔ me kple Xexeme Dukɔ Fofuawo la,

Esi eme kɔ fãa be gomekpɔkpɔ kple Ablɔdemenɔnɔ gɔmesese tsitotsito nye nu vevitɔ wu, hena takpɔkpɔ na adzɔgbɛdeƆe sia bliboe ta la,

XEXEME DUKƆ FOFUAWO FE TAKPEKPEGã LE GBEFã DEM:

Amegbetɔwo fe Ablɔdevinyenye ɲu KpeƆodzinya sia be, enye ƆoƆo si dzi mieda asi Ɔo na amewo katã le xexeame godoo. Miele mɔkpɔkpɔ me be amesiame kple xexeame habɔbɔ desiadɛ le afisiafi azɔ Ɔe KpeƆodzinya sia nu. Woakakae Ɔe xexeame katã to efiafia kple emedɛde na amewo me. Esia awɛ be amewo nase KpeƆodzinya la gɔme eye woaxɛ, awɔ Ɔe edzi be, agbenɔnɔ natsɔ afo nyuie le Dukɔ siwo le Xexeme Dukɔ Fofuawo fe Habɔbɔ me la me. Wokpɔ mɔ be woakaka KpeƆodzinya la Ɔe XɔƆeasinyigba siwo dzi dum dukɔ aƆewo le la hã me hena dzidzedzekpɔkpɔ.

KPEDODZINYA DODO 1

Wodzi amegbetɔwo katã ablɔdeviwoe eye wodzena bubu kple gomekpɔkpɔ sɔsɔe. Susu kple dzitsinya le wo dometo desiadɛ si eyata wodze be woanɔ anyi le Ɔekawɔwɔ blibo me.

KPEDODZINYA DODO 2-LIA

Ele be amesiame nakpɔ gome le ablɔdevinyenye fe ƆoƆo siwo katã le KpeƆodzinya la me me. Woawɔ ƆoƆo siawo dzi vototodeameme manɔmetɛ Ɔe efe dzɔtsofe, ɲutigbalẽ fe amadede, ɲutsu alo nyɔnuyenye, gbegbɔgbɔ, xɔsehamenɔnɔ, dunyasehamenɔnɔ, ame fe susu fe votototo, Ɔevinyenye alo ƆoƆe tɔxɛ aƆeke ta o.

Gawu la, vototodeameme madze le ame aƆeke fe dunyahenyawo alo efe dukɔa fe kadodo kple dukɔ bubuwo me o. Nenema ke ame la fe dukɔ si me wòtso la Ɔanye dukɔ nɔ-eƆokui si o, eƆanye xɔƆeasi dukɔ alo dukɔ manɔƆokuisi o,

vovotodeameme nuwɔna aɖeke mayi edzi ku ɖe enu o.

KPEDODZINYA DODO 3-LIA

Ele be amesiame nanɔ agbe leablɔɖe kple dedienɔnɔ me.

KPEDODZINYA DODO 4-LIA

Womatsɔ ame aɖeke awɔ kluvie alo aɖoe awɔbae o, woatsi kluvinyenye kple kluvisitsatsa nu gbidii le mɔ vovovoawo nu.

KPEDODZINYA DODO 5-LIA

Womawɔ funyafunya ame, asɛ tame le enu, awɔ hlɔnu aɖeke ɖe enu, ahe to ne ahaɖi gbɔe o.

KPEDODZINYA DODO 6-LIA

Woade bubu amesiame nu le afisiafi abe amegbetɔ ene le se la nu.

KPEDODZINYA DODO 7-LIA

Amewo katã sɔ le se la dziwɔwɔ me eye wo katã akpɔ gome le se la fe wo tavivli me vovototomanɔmee.

KPEDODZINYA DODO 8-LIA

Gomekpɔkpɔ le amesiame si le dukɔa fe vɔnudrɔ̃fewo hena ɖɔɖɔɖowɔwɔ siwo ku ɖe efe ablɔdevinyenye fe kuxiwo nu abe alesi wole dukplɔse la me ene.

KPEDODZINYA DODO 9-LIA

Womalé ame aɖeke akpasesɛ̃tɔe, azi edzi ɖe gaxɔme, alo anyae le dukɔa me ɖe adzemadze dzi o.

KPEDODZINYA DODO 10-LIA

Gomekpɔkpɔ sɔsɔe le amesiame si nu wotsɔ nya ɖo hekpɔe yi dukɔa fe vɔnudrɔ̃fe, afisi vɔnudrɔ̃la adodoe siwo matso afia nkunɔ o la, nade to efe nyawo me ku ɖe efe gomekpɔkpɔ, efe dɔdeasiwo kple hlɔnya ɖesiaɖe fomevi si woatsɔ ɖe enu la me ne.

KPEDODZINYA DODO 11-LIA

1. Womabu ame aɖeke agɔdzelaɛ le wɔna aɖe si to nuɖeɖi me ne la ta le efe dukɔ me alo dukɔ bubuwo fe se nu nenyɛ be se ma menɔ anyi le amea fe vodadawɔxi o.
2. Womabu ame aɖeke agɔdzelaɛ ɖe nuwɔna aɖe si mele dukɔa alo gbetadukɔ aɖeke fe seawo me le xeyixi si me nya la dzɔ o. Nenema ke womana tohehe aɖeke si kɔ wu esi sɔ kple amea fe vodada le xemaxi me o.

KPEDODZINYA DODO 12-LIA

Ame aɖeke mekpɔ mɔ atɔsɛ̃ ade nu ame bubu fe adzamegbenɔnya, efe fomenya, alo afemegbenɔnya me o. Ame aɖeke mekpɔ mɔ ato mɔ aɖeke dzi anya nu tso ame aɖe kple ame bubuwo dome kadodonyawo nɔti o. Nenema ke ame aɖeke mekpɔ mɔ afo ɖi ame bubu nkɔ alo agblẽ enu o. Se la ɖe mɔ be ame aɖe si nu woaɖe afɔ sia fomevi ɖo la, navli eɖokui ta faa se la nɔdɔwɔwɔ me.

KPEDODZINYA DODO 13-LIA

1. Amesiamе kpɔ mɔ aɖi tsa ayi dukɔ ɖesiaɖe me, anɔ afisiafi si dzroe la, gake amea nakpɔ gbɔ be yemetso dukɔ si me ye le la fe lifowo o.

2. Mɔnukpɔkpɔ le amesiamе si be woadzo le efe dukɔ alo dukɔ bubu me eye woate ɲu atrɔ gbɔ va efe dukɔ me.

KPEDODZINYA DODO 14-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ le amesiamе si, si ava yi dukɔ bubu me la si be woakpɔ sitsofe.

2. Womagbe sitsofemɔnu kpɔkpɔ sia nana ame ne eva eme be wole eyome tim ɖe vodada siwo meku ɖe dunyahenyawo ɲu alo esiwo tsi tre ɖe Xexeme Dukɔfofuawo fe ɖoɖowo ɲu o.

KPEDODZINYA DODO 15-LIA

1. Dumevinyenye fe gomekpɔkpɔ le amesiamе si.

2. Womatsɔ akpasesɛ axɔ dukɔmevinyenye le ame aɖeke si o, eye womaxe mɔ na ame aɖeke si di be yeatrɔ azu dukɔ bubu me tɔ la o.

KPEDODZINYA DODO 16-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li na ɲutsu kple nyɔnu siwo tsi nyuie ate ɲu aɖe srɔ la si be woadɖe amesi nyo na wo la, ado fome. Dzɔtsofe, dzrovinyenye alo subɔsubɔ manye mɔxenu o. Mɔnukpɔkpɔ sɔsɔe li na wo be woadɖe wo nɔewo. Nenema ke woagate ɲu agbe wo nɔewo hã faa.

2. Womazi srɔɖɖe ɖe ame aɖeke dzi o. Ele be srɔɖɖe la nanye srɔɖɖe eveawo fe didi.

3. Le dzɔdzɔme nu la, fomee nye gɔmedokpe na amegbetɔfomea, eyata enye dukɔ ɖesiaɖe fe dɔdeasi be woakpɔ fome ɖesiaɖe fe dedienɔnɔ fe nyawo gbɔ.

KPEDODZINYA DODO 17-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li be nunɔamesi ate ɲu anɔ ame ɖeka si eye woagae ɲu anɔ ame ma kple ame bubuwo si ɖe du.

2. Womatsɔ akpasesɛ axɔ ame aɖeke fe nunɔamesi si le esi la o.

KPEDODZINYA DODO 18-LIA

Amesiamе kpɔ mɔ abu tame le ɖɔkui si le ablɔɖe me, awɔ efe dzitsinya ɲudɔ abe alesi wòlɔ ene eye wòasubɔ le mɔ si dze ɲu la nu. Ablɔɖemɔnu sia gɔmee nye be ame aɖe ate ɲu agbe nu ɖa tso efe xɔse gbɔ eye wòagasubɔ nu bubu si wòlɔ faa. Nenema ke wòkpɔ mɔ anɔ ɖɔkui si ko alo abɔ ha kple ame bubuwo le subɔsubɔhawo me. Afia nu tso nusi wòsubɔna la ɲuti le adzame alo gaglāgbhe to mɔ ɖesiaɖe nu mɔxexe manɔmee.

KPEDODZINYA DODO 19-LIA

Amesiamе kpɔ mɔ abu tame le ɖɔkui si eye wòadɖe efe susu agblɔ faa mɔxexe manɔmee. Mɔnukpɔkpɔ sia ɔ susuwɔwɔ le ame ɖokuisi le ablɔɖe me ɖe eme. Esia gɔmee nye be ame aɖeke mekpɔ mɔ ado akplamatsee le wɔna sia me o. Egalɔ mɔnu si wòato ase nya tso ame bubuwo gbɔ kple alesi wòana nyanya ame bubuwo hekpe ɖe susu siwo do go tso nyagbefāɖɖe ɖesiaɖe fomevi me kaka me. Le wɔna siawo me la, lifowo kura gɔ hã manye mɔxenu o.

KPEDODZINYA DODO 20-LIA

1. Takpekpe kple hadede le ɲutifafa me fe ablɔɖe mɔnukpɔkpɔ, li na amesiamе.

2. Womazi ame aɖeke dzi be woanɔ habɔbɔ aɖe me o.

KPEDODZINYA DODO 21-LIA

1. Gomekpɔkpɔ le dukɔmevi ɔesiaɔe si le efe dukɔ fe dziɔɔɔɔnyawo me. Ate ɔu anye eya ɔuto alo ametiatia aɔo wo tefe le akɔdada me.
2. Mɔnukpɔkpɔ li na dukɔmevi ɔesiaɔe sɔsɔe be woakpɔ gome le kpekpeɔɔɔɔ siwo keɔ dziɔɔɔɔ nana dukɔmeviwo katã la xɔxɔ me.
3. Dziɔɔɔɔ ɔesiaɔe fe ɔusẽ fe sɔti le efe dukɔmeviwo sime. Woaɔe ɔusẽ sia afia le xeyixi tɔxewo dzi to ametiakɔdada siwo wowɔna le ɔɔɔ nyui me. Le akɔdada siawo me la, dukɔmevi siwo katã dze ada akɔ la, ade nu aɔaka me le adzame alo to akɔdada mɔnu bubu aɔe si dzi woda asi ɔo ɔudɔwɔwɔ me.

KPEDODZINYA DODO 22-LIA

Hadomegbenɔɔ kple dedienɔɔ fe gomekpɔkpɔ li na dukɔmevi ɔesiaɔe. Ehiã be dukɔmevi ɔesiaɔe nakpɔ esia ade dzesii kɔtɔe to nunyanya tso efe dukɔ la fe ɔekawɔwɔ kadodo kple gbetadukɔwɔ ɔuti. Nenema ke wogahiãe hã be wòanya nu tso kpekpeɔɔɔ siwo efe dukɔ la xɔna tso dukɔ bubuwo gbɔ le ga, hadomegbenɔnya kple dekonunyawo gome hena eya abe dumevi ene kple ehati bubuawo fe bubu kple tutuɔo si le vevie ɔuto la ɔuti.

KPEDODZINYA DODO 23-LIA

1. Dɔwɔwɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame faa. Amesiame atia dɔwɔna si nyo ne la. Ati efe dɔwɔwɔ fe dzidzemekpɔkpɔ yome eye wòavli amemaxɔmaxɔ ɔe ɔo me ta vevie.
2. Fetu ɔeka fomeviwo xɔxɔ ɔe dɔwɔna ɔeka fomevi ta le afisiafi, fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame, vovototomanɔmee.
3. Fetu nyui xɔxɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame. Esia awɔe be dɔwɔla la nate ɔu akpɔ eya ɔuto, srɔa kple viawo dzi dzidzemetɔe abe alesi wodze amegbetɔ be wòano agbe ɔudzedzekpɔtɔe la ene. Eye ne ehiã kura hã la woado alɔe abe hadomegbenɔɔ fe viɔe ene.
4. Amesiame kpɔ mɔ aɔo dɔwɔlawo fe habɔbɔ anyi alo age ɔe ɔesiaɔe si woɔo anyi xoxo la me ɔe efe dzidzemekpɔkpɔ mɔnuwo taviɔli ta.

KPEDODZINYA DODO 24-LIA

Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame si nye dziɔɔɔɔdɔwɔla be woana gbɔɔemee to mɔkeke nanae me le xeyixi tɔxɔ aɔewo dzi gake woaxe fetu dedi ne. Womaɔe ga aɔeke le efe fetu la me ɔe xeyixi siwo me menɔ ɔo me la ta o.

KPEDODZINYA DODO 25-LIA

1. Agbenɔɔ dzidzemetɔe fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame bena efe lãme nanɔ sesẽ, eya ɔuto, srɔa kple viawo nanɔ dedie to nuɔɔɔ, nutata, xɔtutu, atikenya, kple kpekpeɔɔɔnana bubu fomevi siwo hiã le hadomegbenɔɔ me la xɔxɔ me. Ne dɔwɔna mele ame aɔe si o la, mɔnukpɔkpɔ li ne be ne edze ɔo alo zu wɔametɔ, srɔa ku alo wotsi heku amegã alo nyagã loo alo afɔku aɔe dzo ɔe edzi si awɔe be magate ɔu awɔ naneke le eɔokui si o hã la, woakpɔ kpekpeɔɔɔ.
2. Ele be woatsɔ beléle tɔxɔ na vinɔwɔ kple ɔeviwo eye woana kpekpeɔɔɔ wo. Ele be woakpɔ ɔevi siwo dzilawo ɔe wo nɔewo ɔe ɔɔɔonu hafi dzi wo kple esiwo dzilawo meɔe wo nɔewo ɔe ɔɔɔ nyuitɔ nu hafi dzi wo o la dzi vovototomanɔmee.

KPEDODZINYA DODO 26-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame be wòaxɔ hehe. Woaxɔ hehe siawo femaxee le gɔmedzesukuwo me. Ele be woazi amewo dzi be woaxɔ gɔmedzesuku fe hehe. Ele be mɔnukpɔkpɔ nanɔ anyi na hehexɔxɔ le aɔaɔudɔwɔ kple dɔwɔna tɔxewo me. Le sukukɔkɔwɔ dede gome la, woaɔe mɔ na amesiwo ɔu ɔutete le la be woage ɔe hehexɔfe siawo.

2. Ele be hehenana amewo fe taɔɔɔzinu nanye be woatu amegbetɔ ɔesiaɔe ɔo hena efe amezuzu blibo. Ele hã be amegbetɔfomea, fe dzidzemekpɔkpɔ kple efe ablɔɔemenɔnɔ fe gɔmedɔkpe nakpɔ ngɔyiɔ to bubudede gɔmedɔkpe sia ɔu me. Esia ahe nugɔmesese, dzidodo kple xɔlɔwɔwɔ ade dukɔwɔ, gbeɔgbɔlɔwɔ kple xɔseha vovovoawo katã dome. Esia ana be Xexeme Dukɔ Fofuawo fe Habɔɔ fe nuwɔnawo nahe ɔutifafa va xexeame godoo.

3. Dzilawo kpɔ mɔ atia hehe si fomevi wodi be wo viwo naxɔ la faa.

KPEDODZINYA DODO 27-LIA

1. Gbesiagbegbenɔnɔ fe gomekpɔkpɔ li na amesiame. Esia gɔmee nye bena, mɔnukpɔkpɔ li na amesiame be woakpɔ gome le viɔe siwo hã dona tso dzɔɔɔmenuwo ɔuti nunya kple aɔanudɔwɔnawo me.

2. Mɔnukpɔkpɔ li be woavli ame aɔe fe nutove ta to se ɔudɔwɔwɔ me. Nutove sia ate ɔu anye agbalẽɔɔlɔ, hakpakpa alo aɔanɔ nu bubu ɔesiaɔe fomevi si nye ame la fe asinudɔwɔwɔ si ɔuti tɔnyenye le ne.

KPEDODZINYA DODO 28-LIA

Gomekpɔkpɔ li na amesiame be wɔanɔ efe dukɔ me habɔɔwɔ alo dutahabɔɔ siwo me amewo fe mɔnukpɔkpɔwɔ kple ablɔɔevinyenye fe nyati siwo dzi miɔtɔ asii le Kpeɔɔdzinya sia me la xɔ anyinɔ ɔo blibo.

KPEDODZINYA DODO 29-LIA

1. Gomekpɔkpɔ le dukɔ me ngɔyiɔwɔ wɔwɔ mekpɔ dukɔmevi ɔesiaɔe fe ɔkume le afisi efe ablɔɔevinyenye kple amegbetɔnyenye blibo le bɔbɔe le.

2. Ele na amesiame be le efe mɔnukpɔkpɔ kple ablɔɔevinyenye ɔuti dɔwɔwɔwɔ me la, wɔanye amesi awɔ ɔe ɔɔɔ siwo dzaa dzi sea da asi ɔo la dzi hena siɔɔɔɔ kple bubudede ame bubuwo fe gomekpɔkpɔwɔ kple ablɔɔemenɔnɔ si hea agbe nyui nɔnɔ, tomedafa kple dzidzeme sɔ gbɔ fũu vɛ, le ameha siwo dome sɔsɔminasɔe fe wɔnawo fo ke ɔe to nyuie le.

3. Mele be woawɔ mɔnukpɔkpɔ kple ablɔɔevinyenye ɔuti dɔ le mɔnu siwo to vovo tso Xexeme Dukɔ Fofuawo fe taɔɔɔzinuwo kple didiwo gbɔ o.

KPEDODZINYA DODO 30-LIA

Mele be ame aɔeke naɔe naneke si le Kpeɔɔdzinya sia me la gɔme abe dukɔ ɔeka aɔe koɔ to wɔnye ene o. Medze be ameha alo ame ɔeka aɔeke natsɔe abe mɔnukpɔkpɔ ene awɔ wɔna aɔe alo aɔe afɔ aɔe si agblẽ nu le gomekpɔkpɔ kple ablɔɔemɔnu siwo woxlẽ fia le Kpeɔɔdzinya sia me la ɔuti o.